

Dosarul nr. 2ra-103/2022
2-16110828-01-2ra-26012022

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Rezina (I. Negreanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil Comercial și de Contencios Administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând recursul declarat de avocatul Stela Lefter în interesele Verei
Rusu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vera
Rusu împotriva lui Grigore Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de
proprietate comună în devălmășie asupra bunurilor, partajarea în natură a bunurilor
proprietate comună în devălmășie,

împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 24 iunie 2016, Vera Rusu a depus cerere de chemare în judecată împotriva
lui Grigore Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate comună în
devălmășie asupra bunurilor și partajarea în natură a bunurilor proprietate comună
în devălmășie.

În motivarea acțiunii Vera Rusu a indicat că a înregistrat căsătoria cu Grigore
Rusu la 16 noiembrie 1990. Din căsătorie s-au născut doi copii, care au atins vârsta
majoratului. Din motiv că pârâtul avea un comportament agresiv și violent,
reclamanta, fiind învinuită că puțin contribuie financiar în familie, în decembrie
2007 a plecat la muncă peste hotare, considerând că îmbunătățirea stării financiare
va aplana situația în familie. Însă nici banii trimiși pârâtului nu au salvat familia,
astfel din anul 2012 reclamanta a decis să întrerupă viața în comun, însă oficial
acțiunea de divorț a fost depusă în anul 2016.

Reclamanta a menționat că prin hotărârea 25 iulie 2016 a Judecătoriei Rezina
privind desfacerea căsătoriei se confirmă faptul că părțile au fost în căsătorie în
perioada anilor 16.11.1990 -25.07.2016.

Luând în considerație faptul că în timpul vieții de familie în comun, părțile au
agonisit și bunuri, reclamanta a propus pârâtului să le partajeze pe cale amiabilă,
însă ultimul a reacționat agresiv cu amenințări că nu va primi nimic din bunuri,

fapt care a determinat-o să inițieze procesul de partajare a bunurilor proprietate comună în devălmășie.

Prin acțiunea înaintată reclamanta a solicitat recunoașterea pentru Vera Rusu și Grigore Rusu a dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra bunurilor imobile și mobile situate în xxxx, și anume:

1) casa de locuit cu nr. cadastral xxxx, S = 90,9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx, S = 47 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx, S = 14,4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx, S = 42,3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx, S = 20,5 m.p., amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei;

2) casa de locuit cu nr. cadastral xxxx amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx; terenurile cu S = 0,2003 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 836 de lei cu destinația grădină, cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei, cu destinația grădină, cu S = 2,1426 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 30 339 de lei cu destinația agricolă, cât și asupra bunurilor mobile - tractoare de model „YYYY”, anul producerii 1978, cu număr de înmatriculare XXXX, „YYYY”, anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX, „XXXX”, anul producerii 1982, număr de înmatriculare XXXX, YYYY anul producerii 1986 cu număr de înmatriculare XXXX;

- partajarea în natură a bunurilor menționate, după cum urmează:

1) să fie transmise în întregime în proprietatea personală a reclamantei Vera Rusu casa de locuit cu nr. cadastral xxxx, S = 90,9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx, S = 47,4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx, S = 14,4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx, S = 42,3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx, S = 20,5 m.p., amplasate pe terenul aferent cu S=0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei; terenul cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei, cu destinația grădină, ½ cotă-parte din terenul cu S = 2,1426 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 15 169,50 de lei cu destinația agricolă - cu dispunerea divizării și delimitării acestuia în două părți egale;

2) să fie transmisă în proprietatea exclusivă a pârâtului Grigore Rusu: gospodăria constituită din casa de locuit cu nr. cadastral xxxx, amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha, nr. cadastral xxxx.

3) bunurile mobile, tractoarele să fie supuse partajării în natură după cum urmează: cele de model „YYYY”, anul producerii 1978, cu număr de înmatriculare XXXX și „YYYY”, anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX să-i fie transmisă în proprietatea personală reclamantei Rusu Vera cu obligarea pârâtului de a le transmite în natură, iar tractoarele de model „XXXX”, anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX și „yyyy”, anul producerii 1986, număr de înmatriculare xxxx să fie determinate în proprietatea personală a pârâtului Grigore Rusu;

- încasarea cheltuielilor de judecată suportate.

La 10 octombrie 2018, avocatul Stela Lefter, în interesele reclamantei Vera Rusu, a depus cerere de concretizare a cerințelor (f.d.113-114, vol. I), prin care a solicitat recunoașterea pentru Vera Rusu și Grigore Rusu a dreptului de proprietate comună în devălmășie la câte 1/2 cotă-parte din bunurilor imobile și mobile situate în xxxx, după cum urmează:

1) - casa de locuit cu nr. cadastral xxxx cu S = 90.9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx cu S = 47.4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx cu S = 14.4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx cu S = 42.3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx cu S = 20.5 m.p. amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei;

- casa de locuit cu nr. cadastral xxxx construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.02 cu S = 47,7 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.03 cu S = 44,1 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.04 cu S = 29,4 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.05 cu S = 64,8 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.06 cu S = 21,2 m.p. - amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx; amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx; amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 74 591 de lei;

2) terenurile cu S = 0,2003 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 836 de lei cu destinație grădină, cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei cu destinație grădină, cu S = 2,1426 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 30 339 de lei cu destinație agricolă;

3) bunurile mobile tractoarele de model:

- YYYY anul producerii 1978 cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1986, cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1982 cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1986 cu număr de înmatriculare XXXX.

Partajarea în natură a bunurilor imobile și mobile menționate după cum urmează:

- să fie transmise în întregime în proprietatea personală a reclamantei Rusu Vera casa de locuit cu nr. cadastral xxxx cu S = 90.9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx cu S = 47.4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx cu S = 14.4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx cu S = 42.3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx cu S = 20.5 m.p. amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei;

- terenul cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei cu destinație grădină; 1/2 din terenul cu S = 2,1426 ha (ceea ce constituie 1,0713 ha) cu nr. cadastral xxxx în valoare de 15 169,5 de lei cu destinație agricolă, cu dispunerea divizării și delimitării acestuia în două părți egale;

- să fie transmisă în proprietatea exclusivă a pârâtului Rusu Grigore casa de locuit cu nr. cadastral xxxx; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.02 cu S = 47,7 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx cu S = 44,1 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx cu S = 29,4 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx cu S = 64,8 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx cu S = 21,2 m.p., amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx, în valoare de 74 591 de lei;

- tractorul de model YYYY anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX, să-i fie transmis în proprietate personală reclamantei Vera Rusu cu obligarea pârâtului de a-l transmite în natură, iar tractoarele de model YYYY anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX și de model YYYY anul

producerii 1978, număr de înmatriculare XXXX, să-i fie determinate în proprietatea personală a pârâtului Grigore Rusu;

- încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată suportate.

Prin hotărârea din 09 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Rusu Vera împotriva lui Rusu Grigore cu privire la partajarea în natură a bunurilor proprietate comună în devălmășie (f.d.143, 147-156, vol. I).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 10 octombrie 2019, avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu, a depus cerere de apel nemotivată, la 03 decembrie 2019, ulterior în interiorul termenului acordat de instanță a prezentat motivarea apelului și bonul de plată a taxei de stat, solicitând casarea hotărârii din 09 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii (f.d.146, 166-168, vol. I).

Prin încheierea din 30 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost numită expertiza în construcții asupra gospodăriilor din xxxx, cu nr. cadastral xxxx și xxxx (f.d. 23-25, vol. II).

Prin încheierea din 12 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost reluat procesul civil (f.d. 34-35, vol. II).

Prin decizia din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de avocatul Stela Lefter, în interesul apelantei Vera Rusu, și a fost menținută hotărârea din 09 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina (f.d.59,60-74, vol. II).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, Vera Rusu și Grigore Rusu s-au aflat în relații de căsătorie din 16 noiembrie 1990 până la 25 iulie 2016, căsătoria fiind desfăcută prin hotărârea din 25 iulie 2016 a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina.

Totodată, instanța de apel a stabilit că gospodăria din xxxx cu nr. cadastral xxxx este proprietatea personală a soțului Rusu Grigore, dobândită înainte de încheierea căsătoriei cu Rusu Vera, întrucât din actele cauzei s-a constatat că la 31 iulie 1990, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare între Paladuță Dumitru și Rusu Grigore a gospodăriei din xxxx cu nr. cadastral xxxx, constituită din casa de locuit cu S = 26 m.p., amplasată pe un teren cu S = 0,20 ha. Prin urmare, a considerat că instanța de fond just a stabilit că nu este temei pentru partajarea acestui bun or, acesta nu se află sub regimul proprietății comune în devălmășie.

Referitor la pretenția privind atribuirea în proprietatea personală a bunurilor imobile în valoare totală de 27 448 de lei, invocând aportul financiar la reparația acestei gospodării, instanța de apel a notat că dreptul de proprietate asupra bunului imobil se consideră dobândit în momentul înregistrării de stat, în registrul bunurilor imobile.

Potrivit extrasului din registrul bunurilor imobile, casa de locuit cu nr. cadastral xxxx cu S = 90.9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx cu S = 47.4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx cu S = 14.4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx cu S = 42.3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx cu S = 20.5 m.p. amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx, aparține cu drept de proprietate lui Rusu Grigore și Rusu Vera, cu cota-parte de 1.0, înregistrat în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 8979 din 21.11.2008 (f.d.10).

Prin urmare, odată ce bunul imobil deja este înregistrat pe numele ambilor soți, acesta le aparține cu drept de proprietate comună în devălmășie, întrucât aceștia posedă, folosesc și dispun de bunul dat, și nu pot fi deposezați forțat de acesta. În atare circumstanțe, instanța de judecată a menționat că, partajarea prin atribuirea în proprietate exclusivă a reclamantei a 1.0 cotă-parte a bunului imobil ar însemna deposedarea coproprietarului Rusu Grigore de proprietatea dobândită în timpul căsătoriei în condițiile legii.

La fel, instanța de apel a respins argumentele apelantei precum că a investit peste 3270 Euro și peste 40 000 de lei, bani obținuți prin muncă în străinătate. Or, înscrisurile cu privire la transferurile bancare la care a făcut trimitere apelanta întru justificarea aportului financiar la reparația bunurilor imobile, nu este posibil de stabilit care a fost destinația acestor transferuri bănești.

Instanța de apel a conchis că, reclamanta este în drept să solicite numai partajarea în natură a bunurilor imobile, cu atribuirea unei părți concrete din imobil și cu prezentarea unor variante de partajare a acestor bunuri, însă, la caz, modul de partajare solicitat de Rusu Vera contravine normelor legale, precum și situației de fapt constatate.

La 18 ianuarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu a declarat recurs împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei contestate cu adoptarea unei decizii noi privind admiterea integrală a acțiunii (f.d. 77-81, vol. II).

În motivarea recursului, avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu și-a manifestat dezacordul cu soluția instanțelor de judecată, reiterând argumentele indicate în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

Suplimentar, recurentul a evidențiat că instanța ierarhic inferioară a omis să se expună asupra pretenției privind partajul în natură or, aceasta a fost respinsă fără a fi motivată. La fel, a invocat recurentul că instanța de apel nu a aplicat legea care urma a fi aplicabilă.

La 26 ianuarie 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii. Însă până la data examinării recursului, Grigore Rusu nu și-a valorificat acest drept și nu a depus referință.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei rezultă că decizia din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată părților la 17 noiembrie 2021 (f.d. 75, vol. II), însă date privind comunicarea deciziei la materialele cauzei lipsesc.

Prin urmare, Colegiul consideră că recursul declarat de avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu la 18 ianuarie 2022, prin intermediul oficiului poștal, împotriva deciziei instanței de apel din 28 septembrie 2021 este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin încheierea din 15 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție a fost considerat admisibil recursul declarat de către avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu, împotriva deciziei din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, și transmis Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție pentru a fi examinat în fond (f.d. 99, vol. II).

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, Colegiul lărgit a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate.

Examinând materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și urmează a fi admis din următoarele considerente.

În temeiul art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Analizând circumstanțele de fapt ale cauzei cu probatoriul administrat instanța de recurs reiterează că prin acțiunea depusă împotriva lui Grigore Rusu, concretizată pe parcurs, Vera Rusu a solicitat recunoașterea după dînsa și Grigore Rusu a dreptului de proprietate comună în devălmășie la cîte 1/2 cotă-parte din bunurilor imobile și mobile situate în xxxx, după cum urmează:

1) - casa de locuit cu nr. cadastral xxxx cu S = 90.9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx cu S = 47.4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx cu S = 14.4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx cu S = 42.3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr.

cadastral xxxx cu S = 20.5 m.p. amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei;

- casa de locuit cu nr. cadastral xxxx construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.02 cu S = 47,7 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.03 cu S = 44,1 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.04 cu S = 29,4 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.05 cu S = 64,8 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.06 cu S = 21,2 m.p. - amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx; amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx; amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 74 591 de lei;

2) terenurile cu S = 0,2003 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 836 de lei cu destinație grădină, cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei cu destinație grădină, cu S = 2,1426 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 30 339 de lei cu destinație agricolă;

3) bunurile mobile tractoarele de model:

- YYYY anul producerii 1978 cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1986, cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1982 cu număr de înmatriculare XXXX,
- YYYY anul producerii 1986 cu număr de înmatriculare XXXX.

Partajarea în natură a bunurilor imobile și mobile menționate după cum urmează:

- să fie transmise în întregime în proprietatea personală a reclamantei Rusu Vera casa de locuit cu nr. cadastral xxxx cu S = 90.9 m.p., construcție accesorie (garaj) cu nr. cadastral xxxx cu S = 47.4 m.p., construcție accesorie (beci) cu nr. cadastral xxxx cu S = 14.4 m.p., construcție accesorie (bucătărie de vară) cu nr. cadastral xxxx cu S = 42.3 m.p., construcție accesorie (magazie) cu nr. cadastral xxxx cu S = 20.5 m.p. amplasate pe terenul aferent cu S = 0,4559 ha din xxxx în valoare totală de 27 448 de lei;

- terenul cu S = 0,15 ha cu nr. cadastral xxxx în valoare de 2 124 de lei cu destinație grădină; 1/2 din terenul cu S = 2,1426 ha (ceea ce constituie 1,0713 ha) cu nr. cadastral xxxx în valoare de 15 169,5 de lei cu destinație agricolă, cu dispunerea divizării și delimitării acestuia în două părți egale;

- să fie transmisă în proprietatea exclusivă a pârâtului Rusu Grigore casa de locuit cu nr. cadastral xxxx; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.02 cu S = 47,7 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.03 cu S = 44,1 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.04 cu S = 29,4 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.05 cu S = 64,8 m.p.; construcție accesorie cu nr. cadastral xxxx.06 cu S = 21,2 m.p., amplasată pe terenul aferent cu S = 0,3158 ha cu nr. cadastral xxxx, în valoare de 74 591 de lei;

- tractorul de model YYYY anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX, să-i fie transmis în proprietate personală reclamantei Vera Rusu cu obligarea pârâtului de a-l transmite în natură, iar tractoarele de model YYYY anul producerii 1986, număr de înmatriculare XXXX și de model YYYY anul producerii 1978, număr de înmatriculare XXXX, să-i fie determinate în proprietatea personală a pârâtului Grigore Rusu;

- încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată suportate.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Orhei, sediul Rezina hotărârea din 09 octombrie 2019 a concluzionat în privința netemeinicii acțiunii respingând-o integral (f.d.143, 147-156, vol. I).

Judecând apelul declarat de avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu, instanța de apel a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că, contrar prevederilor art. 239 și art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel este una nemotivată, concluziile fiind expuse într-o formă evazivă, incertă, fără a fi dată apreciere cuvenită cerințelor formulate în acțiune în prezentul litigiu în raport cu materialul probator reținut de prima instanță, precum și normele de drept ce reglementează aceste raporturi.

Or, analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă și fermă, să aibă putere de convingere.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Iar în conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, instanța de recurs constată că, contrar acestor prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

Conform art. 20 alin. (1) din Codul familiei, bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

Conform art. 25 alin. (1) - (4) din Codul familiei, împărțirea proprietății în devălmășie a soților poate fi făcută atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea ei, la cererea oricărui dintre soți. Proprietatea în devălmășie poate fi împărțită în baza acordului dintre soți. În caz de neînțelegere, determinarea cotei-părți a fiecărui soț în proprietatea în devălmășie, precum și împărțirea acesteia în natură, se face pe cale judecătorească. La împărțirea proprietății în devălmășie, instanța judecătorească, la cererea soților, stabilește bunurile ce urmează să fie transmise fiecărui dintre ei. Dacă unuia dintre soți îi sînt transmise bunuri care depășesc

cota ce-i revine, celuilalt soț i se poate stabili o compensație bănească sau de altă natură.

Potrivit art. 26 alin. (1) din Codul familiei, la împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sînt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

În corespundere cu art. 371 din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019), bunurile dobîndite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun dobîndit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

Art. 361 alin. (1), (2) din Codul civil (redacția până la 01 martie 2019) prevede că împărțirea bunului proprietate comună pe cote-părți se face în natură, proporțional cotei-părți a fiecărui coproprietar.

Dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin:

a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulțe, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor;

b) vînzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

Astfel, prin acțiunea înaintată Vera Rusu a solicitat recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie, cu determinarea a 1/2 cotă-parte din bunurile imobile și mobile litigioase, cât și partajarea în natură a bunurilor imobile.

La caz, instanța de recurs constată că la adoptarea soluției de menținere a hotărârii instanței de fond cu privire la respingerea acțiunii instanța de apel a concluzionat că gospodăria din xxxx cu nr. cadastral xxxx nu cade sub regimul proprietății comune în devălmășie, fiind proprietatea personală a soțului Rusu Grigore, dobîndită înainte de încheierea căsătoriei cu Rusu Vera, întrucât din actele cauzei s-a constatat că la 31 iulie 1990, a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare între Paladuța Dumitru și Rusu Grigore a gospodăriei din xxxx cu nr. cadastral xxxx, constituită din casa de locuit cu S = 26 m.p., amplasată pe un teren cu S = 0,20 ha.

Or, fundamentându-și concluzia în acest sens instanța de apel a omis să cerceteze și să dea apreciere certificatului din registrul bunurilor imobile potrivit căruia, terenul aferent casei de locuit s-a transmis intimatului în proprietate în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren cu nr. cadastral xxxx din 09 martie 2005, prin care lui Grigore Rusu s-a transmis în proprietate teren aferent la construcțiile din gospodărie cu S = 0,3158 ha (f.d.30, vol. I). De aici rezultă, că instanțele de judecată ierarhic inferioare au trecut cu vederea și nu au supus aprecierii proba în susținerea pretenției privind recunoașterea gospodăriei cu nr. cadastral xxxx proprietate în devălmășie, or terenul aferent la construcțiile din gospodărie cu S = 0,3158 ha a fost transmis în proprietate lui Grigore Rusu în anul 2005, când părțile se aflau în căsătorie înregistrată.

Așadar, reieșind din prevederile art. 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În același timp, instanța de recurs atestă că, instanța de apel nu a dat o apreciere completă și clară cerințelor și argumentelor apelantei în susținerea tuturor pretențiilor din acțiune privind recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra bunurilor și partajarea în natură a bunurilor proprietate comună în devălmășie.

Tot din materialele cauzei rezultă că instanțele de judecată ierarhic inferioare într-un mod superficial respingând cerința privind partajarea în natură a gospodăriilor cu nr. cadastral xxxx și cu nr. cadastral xxxx, de fapt au omis să se expună în privința partajării în natură a celorlalte bunuri din litigiu referitor la care reclamanta a solicitat instanțelor de judecată să se expună prin hotărâre judecătorească.

În asemenea circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că decizia instanței de apel este contradictorie, nu este clară și nu răspunde concret și în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți or, instanțele de judecată de fapt mici nu au soluționat cerința reclamantei privind partajarea în natură a pretensei averi comune în devălmășie.

Ca urmare, întru stabilirea temeiniciei sau netemeiniciei cererii de apel depuse de Vera Rusu, instanța de apel urma să concretizeze și să determine cu certitudine cerințele Verei Rusu din cererea de apel și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (5) din Codul de procedură civilă.

Omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, direct indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi suspusă controlului temeinicia și legalitatea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale aplicabile cazului.

Distinct de aceste constatări, instanța de recurs relevă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și anume cauza Fomin vs. Moldova din 11 ianuarie 2012, unde Curtea a indicat că dreptul la un proces echitabil include dreptul părților de a fi auzite, ce, la rândul său, presupune nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar, în primul rând, obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente ale părții au fost acceptate sau respinse.

Față de toate aceste considerente, este indubitabil că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante litigiului.

În respectivul sens, se accentuează că prin neexpunerea de către instanță asupra tuturor argumentelor și probelor invocate, se constată nerespectarea la caz a standardelor unui proces echitabil garantate de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care prezumă dreptul la o hotărâre motivată, instanța judecătorească fiind obligată a se expune asupra tuturor obiecțiilor invocate de către subiecți.

Din perspectiva celor expuse, este de observat că decizia instanței de apel nu se circumscrie exigențelor art. 239 -241 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care nu sunt analizate raporturile juridice dintre părți prin prisma susținerilor, apărărilor și probelor din dosar, inclusiv asupra existenței abaterilor de la legalitate.

De aceea, motivarea hotărârii trebuie să fie clară și concretă, în concordanță cu probele și actele din dosar, constituind astfel o garanție pentru părțile din proces în fața eventualului arbitrar judecătoresc și, de altfel, singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar.

Față de cele de precedent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Stela Lefter în interesele Verei Rusu.

Se casează integral decizia din 28 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vera Rusu împotriva lui Grigore Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate comună în devălmășie asupra bunurilor, partajarea în natură a bunurilor proprietate comună în devălmășie, și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecători

Maria Ghervas

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Victor Burduh